

- [5] Psy`xologichni determinanty` rozvy`tku organizacijnoyi kul`tury` : monografiya / L. M. Karamushka, O. V. Kredencer, K.V. Tereshhenko[tain.] ; zared. L. M. Karamushky`. Ky`yiv : Pedagogichnadumka, 2015. 288 s.
- [6] Dyachenko T. O. Organizacijna kul`tura: teoriya i prakty`ka : monografiya. Ky`yiv : Logos, 2012. 339 s.
- [7] Vangorodskaya S. A., Shvarev E. V. Organy`zacy`onnaya kul`tura : uchebnoe posoby`e. Belgorod : Y`PCz "Poly`terra", 2004.
- [8] Spy`vak V. A. Korporaty`vnaya kul`tura. SPb.: Py`ter, 2001.
- [9] Tarasyuk G. M., Shvab L. I. Planuvannya diyal`nosti pidpry`yemstva : navchal`ny`j posibny`k. Ky`yiv : Karavela, 2003. 432 s.
- [10] Lafta Dzh. K. Эффеkты`vност` menedzhmenta organy`zacy`y` : uchebnoe posoby`e. Moskva : Russkaya delovaya ly`teratura, 1999.

ГАЙДАРЖИ А. І. Організаційна культура судноводії: сутність та функції.

Поданий ретроспективний аналіз становлення поняття "організаційна культура"; описані її основні функції; зроблено огляд основних підходів до вивчення феномена культури організації; виділена сутність організаційної культури, а також розмежовано функціональний зміст і значення цієї проблематики в контексті проблем різних типів сучасних соціальних організацій.

Ключові слова: організаційна культура, аналіз, підходи, зміст, соціальні організації.

ГАЙДАРЖИ А. И. Организационная культура судноводителей: сущность и функции.

Подан ретроспективний аналіз становлення поняття "организационная культура"; описаны ее основные функции; сделан обзор основных подходов к изучению феномена культуры организации; выделена сущность организационной культуры, а также разграничены функциональное содержание и значение рассматриваемой проблематики в контексте проблем различных типов современных социальных организаций.

Ключевые слова: организационная культура, анализ, подходы, содержание, социальные организации.

УДК 796.01

Кісілюк О. М.

**СПЕЦИФІКА ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ
У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

У статті розкрито особливості організації та проведення фізичної підготовки у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України. Конкретизовано уявлення про структуру чинної системи фізичної підготовки у Збройних Силах України, особливості її функціонування у вищих військових навчальних закладах та з'ясовано, що вона є підпорядкованою відповідно до вимог військово-професійної (бойової) діяльності сукупністю мети, завдань, засобів, методів та форм, які становлять процес фізичного вдосконалення військовослужбовців та управління ним.

Ключові слова: фізична підготовка, курсанти.

Фізична підготовка – це комплекс заходів щодо фізичного вдосконалення військовослужбовців, спрямований на розвиток загальних і спеціальних фізичних якостей, формування військово-прикладних навичок, виховання

морально-вольових і психологічних якостей. Фізична підготовка є складовою частиною як системи фізичного виховання, так і загальної системи навчання та виховання особового складу Збройних Сил (ЗС) України [2, 3]. Фізична підготовка курсантів вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) є загальновійськовою дисципліною, яка спрямована на вирішення загальних і спеціальних завдань фізичної підготовки, оволодіння теоретичними знаннями, організаційно-методичними навичками в керівництві, організації і проведенні фізичної підготовки з урахуванням специфіки військово-професійної діяльності [1, 5, 7]. Разом із тим питання організації і проведення фізичної підготовки у ВВНЗ вимагає подальшого вивчення та вдосконалення з метою покращання ефективності навчальної та майбутньої професійної діяльності курсантів-майбутніх офіцерів ЗС України.

За даними О. В. Петрачкова та інших вчених [1, 4, 6], фізична підготовка військовослужбовців є важливою ланкою державної системи фізичного виховання, а також складовою системи бойового вдосконалення військ, яка має свої специфічні закономірності і володіє цілим рядом особливих властивостей. Автори зазначають, що до найбільш загальних принципів фізичної підготовки військовослужбовців належать: прикладність, комплексність, систематичність, оптимальність, конкретність. Фізична підготовка повинна виховувати у курсантів звичку до систематичних занять фізичними вправами протягом усієї служби [8, 9, 10].

Мета роботи: розкрити особливості організації та проведення фізичної підготовки у вищих військових навчальних закладах Збройних Сил України.

Методи дослідження: теоретичний аналіз науково-методичної літератури, узагальнення досвіду педагогічної практики, педагогічне спостереження.

Вчені [2, 5] стверджують, що підтримання постійної фізичної готовності військовослужбовців до повсякденної і бойової діяльності досягається безперервним функціонуванням системи фізичної підготовки ЗС України. Система фізичної підготовки є частиною державної системи фізичного виховання, структурно-функціональною єдністю концептуальних, науково-методичних та організаційно-управлінських основ. Система фізичної підготовки Збройних Сил України забезпечує: безперервну фізичну підготовку військовослужбовців протягом терміну всієї служби через систематичне проведення заходів фізичної підготовки; високу рухову активність військовослужбовців; формування свідомого, позитивного ставлення військовослужбовців до фізичної підготовки та дотримання ними здорового способу життя; оволодіння знаннями та методикою фізичного вдосконалення; створення та утримання необхідної навчально-спортивної бази; підготовку та перепідготовку кадрів; наукове обґрунтування системи фізичної підготовки військ та пошук шляхів її вдосконалення.

Ю. С. Фіногенов та інші вчені [3, 7] під системою фізичної підготовки розуміють упорядковану відповідно до вимог бойової діяльності сукупність взаємопов'язаних компонентів, таких як: концептуальні основи фізичної підготовки; процес фізичного вдосконалення військовослужбовців; управління

процесом фізичного вдосконалення військовослужбовців. У працях [2, 3] вказано, що до концептуальних основ належить мета, завдання і принципи фізичної підготовки. Мета фізичної підготовки полягає у забезпеченні фізичної готовності військовослужбовців до професійної діяльності. Фізична готовність – це ступінь оволодіння встановленими стандартами фізичної підготовки, які забезпечують здатність військовослужбовців ефективно виконувати завдання за призначенням відповідно до займаних посад (військових спеціальностей); фізична готовність є обов'язком для всіх військовослужбовців [3].

У працях ряду вчених [2, 5] зазначено, мета фізичної підготовки змінного складу (курсантів) ВВНЗ полягає у забезпеченні виховання у курсантів потреби оволодіти теоретичними знаннями, фізичними вправами, прийомами та діями, організаційно-методичними навичками та вміннями управління фізичним розвитком та вдосконаленням військовослужбовців визначеними засобами, а також у навчанні застосовувати набуті цінності у майбутній військово-професійній та повсякденній службовій діяльності. Фізична підготовка змінного складу ВВНЗ повинна сприяти: формуванню готовності до оволодіння зброєю і бойовою технікою та ефективного їх використання, до перенесення фізичних навантажень, нервово-психічних напружень в екстремальних ситуаціях; вирішенню завдань навчання, виховання морально-вольових і психічних якостей військовослужбовців і згуртування військових колективів; накопиченню досвіду у застосуванні здобутих цінностей впродовж життя в особистій, навчальній, повсякденній службовій діяльності, побуті та сім'ї; підвищенню значущості занять фізичною підготовкою та військово-прикладними видами спорту у повсякденній діяльності [2].

Мета фізичної підготовки досягається за допомогою вирішення загальних і спеціальних завдань. Загальні завдання фізичної підготовки впливають із її об'єктивної функції і переважно відображають загальні вимоги навчально-бойової та бойової діяльності до фізичного стану всіх категорій військовослужбовців, а спеціальні – визначаються, виходячи із особливостей військово-професійної та бойової діяльності особового складу різних видів збройних сил та родів військ. Як стверджують фахівці [4, 6, 8], загальна фізична підготовка спрямована на досягнення оптимального рівня розвитку загальних фізичних якостей військовослужбовців для подальшого успішного оволодіння ними спеціальними фізичними якостями і військово-прикладними навичками, покращення фізичного розвитку, зміцнення здоров'я шляхом систематичного виконання фізичних вправ. Загальними завданнями фізичної підготовки є: адаптація військовослужбовців до умов військової служби; постійне вдосконалення сили, витривалості, швидкості та спритності; покращення фізичного розвитку, зміцнення здоров'я, підвищення працездатності та службової активності; забезпечення професійного довголіття та стійкості організму до несприятливих чинників навколишнього середовища і військово-професійної діяльності, зменшення працевтрат, пов'язаних із захворюваннями. Спеціальна фізична підготовка спрямована на розвиток спеціальних фізичних якостей, оволодіння військовослужбовцями військово-прикладними навичками, виховання морально-вольових якостей, досягнення бойової згуртованості підрозділів шляхом систематичного

комплексного виконання спеціальних фізичних та прикладних вправ [1, 2]. У ВВНЗ загальними та спеціальними (згідно з напрямком підготовки) завданнями фізичної підготовки курсантів є [5, 7, 8]: формування та вдосконалення теоретичних знань, практичних та організаційно-методичних навичок та умінь управління фізичним вихованням, спеціальною фізичною підготовкою, спортом і фізичною реабілітацією військовослужбовців, підрозділів та частин; забезпечення необхідного рівня розвитку фізичних якостей, військово-прикладних рухових навичок та їх вдосконалення; показників функціональних та морфологічних можливостей організму; працездатності; підготовка та участь у заходах спортивно-масової роботи; створення основ здорового способу життя та профілактики порушень в організмі внаслідок дії несприятливих чинників професійної діяльності.

Для реалізації мети, завдань і принципів фізичної підготовки застосовуються відповідні засоби, методи і форми, які є компонентами другої підсистеми системи фізичної підготовки – процесу фізичного вдосконалення військовослужбовців. Основним засобом фізичної підготовки є фізичні вправи, які виконуються за встановленими вимогами з дотриманням заходів безпеки та гігієнічних умов у поєднанні з оздоровчими силами природи (сонячними, водними і повітряними процедурами) [2]. Курсанти ВВНЗ оволодівають усім переліком фізичних вправ, який передбачений для них навчальними програмами. Серед методів фізичного вдосконалення військовослужбовців є: рівномірний, повторний, змінний, інтервальний, контрольний, змагальний. До основних форм фізичної підготовки у ЗС України належать: навчальні заняття, ранкова фізична зарядка, спортивно-масова робота, фізичне тренування в процесі навчально-бойової діяльності, самостійна підготовка.

Навчальні заняття є основною формою фізичної підготовки і проводяться у формі теоретичних, методичних та практичних занять. Практичні заняття є основним видом навчальних занять, проводяться за розкладом і спрямовані на всебічний фізичний розвиток військовослужбовців та набуття ними стійких військово-прикладних навичок і спеціальних якостей. Ранкова фізична зарядка сприяє швидкому приведенню організму після сну до активного стану, підвищенню різнобічної фізичної підготовленості, вихованню звички до щоденного виконання фізичних вправ, зміцненню здоров'я, загартуванню організму і є обов'язковим елементом розпорядку дня, проводиться через 10 хв після підйому. Спортивно-масова робота (СМР) спрямована на залучення військовослужбовців до регулярних занять військово-прикладними і масовими видами спорту, підвищення рівня фізичної підготовленості і спортивної майстерності військовослужбовців, організацію змістовного дозвілля особового складу. СМР є ефективним засобом виховання у військовослужбовців прагнення до перемоги та стійкості в діях під час максимальних фізичних навантажень та психічних напружень. СМР, як форма фізичного вдосконалення військовослужбовців, характеризується такими особливостями: поєднання обов'язковості занять спортом із добровільністю у виборі видів спорту для спортивного вдосконалення; перенесення військовослужбовцями у процесі занять спортом максимальних фізичних

навантажень та психічних напружень; надання можливості громадському спортивному активу організувати і провести спортивно-масову роботу. СМР включає заняття військовослужбовцями військово-прикладними і масовими видами спорту, підготовку і участь збірних команд у змаганнях вищого рангу. Фізичне тренування у процесі навчально-бойової діяльності проводиться для більш якісного засвоєння військовослужбовцями військово-прикладних навичок, а також підвищення їх працездатності під час виконання службових завдань. Самостійна підготовка проводиться у зручний час і за рішенням того, хто займається. Самостійна підготовка є складовою частиною освітнього процесу і проводиться у формі індивідуального фізичного тренування з метою засвоєння навчальних програм із фізичної підготовки та підвищення спортивної майстерності. Управління процесом фізичного вдосконалення військовослужбовців становить собою третю підсистему системи фізичної підготовки, що забезпечує її оптимальне функціонування відповідно до вимог, які висуваються до фізичного стану особового складу [3]. Відносно самостійними компонентами підсистеми управління процесом фізичного вдосконалення військовослужбовців є: керівництво, організація і проведення. Під керівництвом фізичною підготовкою вчені [2] розуміють діяльність посадових осіб, спрямовану: на виконання завдань фізичної підготовки; на вироблення та прийняття рішення, постановку завдань виконавцям та координацію їхніх дій, аналіз результатів виконання поставлених завдань, підбиття підсумків із фізичної підготовки. Головна роль у керівництві фізичною підготовкою у військовому підрозділі (ВЗВО, військова частина тощо) належить командирові (начальнику). Організація фізичної підготовки передбачає планування, підготовку керівників, контроль, облік і забезпечення фізичної підготовки. Планування фізичної підготовки здійснюється командиром (начальником); воно повинно забезпечувати виконання програм фізичної підготовки з урахуванням навчальних і бойових завдань. У керівних документах зазначено, що кожний військовослужбовець зобов'язаний: систематично відвідувати навчальні заняття та активно займатися фізичними вправами; брати активну участь у СМР [2]. Проведення фізичної підготовки полягає у безпосередньому практичному здійсненні всіх заходів фізичного виховання. У ВВНЗ організацію і проведення фізичної підготовки здійснює кафедра фізичного виховання, спеціальної фізичної підготовки і спорту. У ВВНЗ передбачено такі форми фізичної підготовки з курсантами: навчальні заняття – 4 навчальні години (1 навчальна година – 45 хв) на тиждень (2 заняття по 2 год) у розкладі навчальних занять під керівництвом викладача кафедри у межах навчальної дисципліни “Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка” рівномірно впродовж кожного семестру протягом усього періоду навчання у ВВНЗ (5 років); ранкова фізична зарядка – щоденно (крім вихідних і святкових днів) через 10 хв після підйому тривалістю 30-50 хв (залежно від пори року – зимовий або літній період) під керівництвом командирів підрозділів; СМР – 3 рази на тиждень: 2 рази на тиждень по 1 год в робочі дні у вільний від занять час і 3 год у вихідні і святкові дні під керівництвом командирів підрозділів, а також для курсантів, які виявили бажання займатися окремими видами спорту і мають достатній рівень

фізичної підготовленості – 3-6 разів на тиждень по 2-3 год навчально-тренувальні заняття у спортивних секціях (у вільний від занять час та у години СМР) під керівництвом тренера з виду спорту; фізичне тренування у процесі навчально-бойової діяльності – щоразу під час пересування підрозділу до місць занять або повернення з них, під час чергувань, під час зупинок і привалів у ході пересування транспортним засобом; самостійна підготовка проводиться у години, передбачені розпорядком дня (у години самостійної підготовки), у вільний від занять час протягом 1 год.

Висновки. Вищевикладене дає можливість конкретизувати уявлення про структуру чинної системи фізичної підготовки у Збройних Силах України, особливості її функціонування у ВВНЗ та дозволяє дійти висновку, що вона є підпорядкованою відповідно до вимог військово-професійної (бойової) діяльності сукупністю мети, завдань, засобів, методів та форм, які становлять процес фізичного вдосконалення військовослужбовців та управління ним.

Перспективи подальших досліджень полягають у дослідженні впливу занять силовими видами спорту на ефективність навчальної та майбутньої професійної діяльності курсантів.

Використана література:

1. Петрачков О. В. (2007) Аналіз взаємозв'язку між фізичною та професійною підготовленістю у військовослужбовців різних військових спеціальностей. *Теорія і методика фіз. виховання і спорту*. № 4. С. 67-69.
2. Фізичне виховання у військових підрозділах: навч. посібник / колектив авторів; за ред. Г. П. Грибана. Львів, 2014. 540 с.
3. Фізичне виховання, спеціальна фізична підготовка та спорт: підручник / колектив авторів; за ред. Ю. С. Фіногенова. Київ, 2014. 468 с.
4. Drain, J. R., Sampson, J. A., Billing, D. C., Burley, S. D., Linnane, D. M., Groeller, H. (2015). The effectiveness of basic military training to improve functional lifting strength in new recruits. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29 (Suppl.11), 73-77. doi:10.1519/JSC.0000000000001072.
5. Kamaiev, O. I., Hunchenko, V. A., Mulyk, K. V., Hradusov, V. A., Homanyuk, S. V., Mishyn, M. V. et al. (2018). Optimization of special physical training of cadets in the specialty "Arms and Military Equipment" on performing professional military-technical standards. *Journal of Physical Education and Sport*, 8(Suppl.4), 1808-1810. doi:10.7752/jpes.2018.s4264.
6. Kyrolainen, H., Pihlainen, K., Vaara, J. P., Ojanen, T., Santtila, M. (2018). Optimizing training adaptations and performance in military environment. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 21(11), 1131-1138. doi:10.1016/j.jsams.2017.11.019.
7. Melnykov, A., Iedynak, G., Galamandjuk, L., Blavt, O., Duditska, O., Koryagin, V., Balatska, L., Mazur, V. (2018). Factors that influence change in cadets' physical preparation during the first half of study at the military academy. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(2), 781-786. doi:10.7752/jpes.2018.02115.
8. Oderov, A., Romanchuk, S., Fedak, S., Kuznetsov, M., Petruk, A., Dunets-Lesko, A. et al. (2017). Innovative approaches for evaluating physical fitness of servicemen in the system of professional training. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(Suppl.1), 23-27. doi:10.7752/jpes.2017.s1004.
9. Oliver, J. M., Stone, J. D., Holt, C., Jenke, S. C., Jagim, A. R., & Jones, M. T. (2017). The effect of physical readiness training on reserve officers' training corps freshmen cadets. *Military Medicine*, 182(11), 1981-1986. doi:10.7205/milmed-d-17-00079.
10. Rolyuk, A., Romanchuk, S., Romanchuk, V., Boyarchuk, A., Kyrpenko, V., Afonin, V. et al. (2016). Research on the organism response of reconnaissance officers on the specific load of military exercises. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(1), 132-135. doi:10.7752/jpes.2016.01022.

References:

- [1] Petrachkov O. V. (2007) Analiz vzaemozv'yazku izh fizichnoyu ta profesiynoyu pidgotovlenistyu u viyskovosluzhbovtziv riznih viyskovih spetsialnostey. *Teoriya i metodika flz. Vihovannya i sportu*. No. 4. S. 67-69.
- [2] Fizichne vihovannya u viyskovih pidrozdilah : navch. posibnik / kolektiv avtoriv ; za red. G. P. Gribana. Lviv, 2014. 540 s.
- [3] Fizichne vihovannya, spetsialna fizichna pidgotovka ta sport : pidruchnik / kolektiv avtoriv ; za red. Yu. S. Finogenova. K., 2014. 468 s.
- [4] Drain, J. R., Sampson, J. A., Billing, D. C., Burley, S. D., Linnane, D. M., Groeller, H. (2015). The effectiveness of basic military training to improve functional lifting strength in new recruits. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29 (Suppl.11), 73-77. doi:10.1519/JSC.000000000001072.
- [5] Kamaiev, O. I., Hunchenko, V. A., Mulyk, K. V., Hradusov, V. A., Homanyuk, S. V., Mishyn, M. V. et al. (2018). Optimization of special physical training of cadets in the specialty "Arms and Military Equipment" on performing professional military-technical standards. *Journal of Physical Education and Sport*, 8(Suppl.4), 1808-1810. doi:10.7752/jpes.2018.s4264.
- [6] Kyrolainen, H., Pihlainen, K., Vaara, J. P., Ojanen, T., Santtila, M. (2018). Optimizing training adaptations and performance in military environment. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 21(11), 1131-1138. doi:10.1016/j.jsams.2017.11.019.
- [7] Melnykov, A., Iedynak, G., Galamandjuk, L., Blavt, O., Duditska, O., Koryagin, V., Balatska, L., Mazur, V. (2018). Factors that influence change in cadets' physical preparation during the first half of study at the military academy. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(2), 781-786. doi:10.7752/jpes.2018.02115.
- [8] Oderov, A., Romanchuk, S., Fedak, S., Kuznetsov, M., Petruk, A., Dunets-Lesko, A. et al. (2017). Innovative approaches for evaluating physical fitness of servicemen in the system of professional training. *Journal of Physical Education and Sport*, 17(Suppl.1), 23-27. doi:10.7752/jpes.2017.s1004.
- [9] Oliver, J. M., Stone, J. D., Holt, C., Jenke, S. C., Jagim, A. R., & Jones, M. T. (2017). The effect of physical readiness training on reserve officers' training corps freshmen cadets. *Military Medicine*, 182(11), 1981-1986. doi:10.7205/milmed-d-17-00079.
- [10] Rolyuk, A., Romanchuk, S., Romanchuk, V., Boyarchuk, A., Kyrpenko, V., Afonin, V. et al. (2016). Research on the organism response of reconnaissance officers on the specific load of military exercises. *Journal of Physical Education and Sport*, 16(1), 132-135. doi:10.7752/jpes.2016.01022.

КИСИЛЮК А. Н. Специфика организации физической подготовки в высших военных учебных заведениях.

В статье раскрыты особенности организации и проведения физической подготовки в высших военных учебных заведениях Вооруженных Сил Украины. Конкретизированы представления о структуре действующей системы физической подготовки в Вооруженных Силах Украины, особенности ее функционирования в высших военных учебных заведениях и выяснено, что она является подчиненной в соответствии с требованиями военно-профессиональной (боевой) деятельности совокупностью целей, задач, средств, методов и форм, которые составляют процесс физического совершенствования военнослужащих и управления им.

Ключевые слова: физическая подготовка, курсанты.

KISILYUK O. M. Specifics of the organization of physical training at higher military educational institutions.

Physical training is a set of means for the physical improvement of servicemen, aimed at the development of general and special physical qualities, the formation of military-applied skills, formation of moral and volitional and psychological qualities. Physical training is an integral part of both the system of physical education and the general system of training and education of personnel of the Armed Forces of Ukraine. This article reveals the peculiarities of the organization and conducting of physical training at higher military educational institutions of the Armed Forces of Ukraine. Research methods: theoretical analysis of scientific and methodical literature, generalization of experience of pedagogical practice, pedagogical observation.

The structure of the current system of physical training in the Armed Forces of Ukraine and the peculiarities of its functioning at higher military educational institutions are studied. It was found that the system of physical training in the Armed Forces of Ukraine is subordinated in accordance with the requirements of military-professional (combat) activities a set of goals, objectives, tools, methods and forms that constitute the process of physical improvement and management.

Keywords: physical training, cadets.

УДК 004.77:376-056.2/.3(438)

Мухацький М.

ВІРТУАЛЬНИЙ ПРОСТІР ЯК МІСЦЕ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ОСІБ ІЗ ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ПОЛЬЩІ

У статті розглянуто особливості використання віртуального простору в сучасному освітньому процесі. Віртуальний простір має свою специфіку, потребує від педагога вироблення певних умінь та навичок, а також надає змогу особам з особливими освітніми потребами соціалізуватися, знайомитися з іншими людьми, здобувати знання тощо.

Зазначено, що до появи ІТ-технологій особистості з особливими освітніми потребами були децю ізольовані від зовнішнього світу, адже не могли повноцінно виконувати усі функції як члени суспільства, як здобувачі освіти. На сьогодні освітній процес значно полегшився, не втрачаючи при цьому своєї ефективності, оскільки навчатися можуть всі, ще й у рівних умовах.

Вказано, що віртуальний простір відіграє важливу роль для осіб з особливими освітніми потребами не лише безпосередньо у навчанні, а ще і в адаптації до сучасних реалій, налагоджені комунікації з педагогом та іншими учасниками освітнього процесу, реалізації власних амбіцій, привчання до самостійності.

У Польщі віртуальний простір використовується як місце найбільшої активності осіб з особливими освітніми потребами, як джерело їхньої самореалізації. Дієвою є також своєрідна взаємодія людей з особливими освітніми потребами, оскільки за таких умов вони прагнуть допомагати одне одному, підтримувати та ділитися набутим досвідом, в результаті чого швидше запам'ятовують необхідний матеріал, виправляють власні помилки, проявляють творчі здібності, креативність, а також емпатію до інших.

Доведено, що за допомогою використання віртуального простору в освітньому процесі можуть задовольнятися такі загальні потреби, як: фізичне та психічне існування; відчуття соціальної приналежності та духовного розуміння світу, місцева й економічна приналежність, становлення через особистісний розвиток і якісне проведення вільного часу.

Ключові слова: віртуальний простір, особи з особливими освітніми потребами, Польща, освітній процес, якість життя.

В наш час у процесі здобуття знань, отримання інформації, навчання та вдосконалення власних компетенцій особам з особливими освітніми потребами надзвичайно важливо брати участь у мережі та навчатися за допомогою різноманітних ІТ-пристроїв та програм.

Встановлено, що навчання за такою формою може давати такі самі результати і є своєрідною зручністю для осіб з особливими освітніми